

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 14 november 2022
(OR. en)

14716/22

COPS 546
COHOM 139
CONUN 277
DEVGEN 203
CFSP/PESC 1540
CSDP/PSDC 772
RELEX 1521

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	14499/22
Betreft:	Conclusies van de Raad over vrouwen, vrede en veiligheid

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over vrouwen, vrede en veiligheid, die door de Raad zijn goedgekeurd tijdens zijn zitting van 14 november 2022.

CONCLUSIES VAN DE RAAD OVER VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID

1. Gendergelijkheid en mensenrechten vormen de kern van de universele waarden en zijn autonome prioriteiten die in alle beleidsmaatregelen van de Europese Unie worden geïntegreerd. De Raad herinnert aan zijn conclusies over vrouwen, vrede en veiligheid (VVV) van 10 december 2018, bevestigt de geldigheid van de strategische aanpak van de EU inzake VVV, en verbindt zich ertoe het EU-actieplan inzake vrouwen, vrede en veiligheid 2019-2024 volledig uit te voeren. De nieuwe problemen en uitdagingen die zich aandienen, moeten worden aangepakt. De volledige uitvoering van de toezeggingen in de VVV-agenda is nog steeds even relevant in de huidige geopolitieke context en de veranderende veiligheidsomgeving en is een essentieel element voor het waarborgen van vrede en veiligheid, zoals vastgelegd in Resolutie 1325 (2000) en volgende.
2. De Raad steunt het voorstel dat de VN-secretaris-generaal in zijn verslag "Our Common Agenda" doet voor een nieuwe agenda voor vrede, die onder meer zou voortbouwen op de bestaande VVV-agenda om vrouwen en gendergelijkheid centraal te stellen in vrede en veiligheid.
3. De Raad onderstreept het politieke belang van de VVV-agenda en is ermee ingenomen dat deze sinds de goedkeuring van de Raadsconclusies van 2018 in verschillende EU-beleidsmaatregelen en -actieplannen is opgenomen. In dit verband heeft de Europese Commissie de EU-strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 en het EU-genderactieplan (GAP) III "Een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU" 2021-2025 aangenomen, die in de conclusies van het voorzitterschap van 16 december 2020 werden verwelkomd. De Raad verzoekt de hoge vertegenwoordiger en de Commissie de maatregelen die zijn genomen en de lessen die zijn geleerd bij de uitvoering van de VVV-toezeggingen, mee te nemen in de verslaglegging over de verschillende beleidsmaatregelen en actieplannen, en zal operationele conclusies trekken om de maatregelen in dit verband te bespoedigen.

4. De Raad is bezorgd over het onevenredige effect dat gewapende conflicten nog steeds wereldwijd hebben op vrouwen en meisjes, evenals over het feit dat seksueel en gendergeweld, met inbegrip van conflictgerelateerd seksueel geweld, zowel offline als online wijdverspreid is. De Raad zal zijn inspanningen ter voorkoming en bestrijding van seksueel en gendergeweld opvoeren om volledige verantwoordingsplicht te waarborgen en straffeloosheid te bestrijden, en zal alle belanghebbenden aanmoedigen zich bij deze collectieve inspanning aan te sluiten. De Raad onderstreept dat de EU een gecoördineerde aanpak zal hanteren inzake risicobeperking en voorkoming van alle vormen van seksueel en gendergeweld, en ervoor zal zorgen dat de respons op de slachtoffers en de overlevenden wordt toegespitst en traumagericht is, waarbij onder meer toegang wordt verleend tot diensten voor seksuele en reproductieve gezondheidszorg, evenals tot geestelijke gezondheidszorg en psychologische ondersteuning. De Raad herhaalt dat hij vastbesloten is het internationaal recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht te handhaven en een einde te maken aan de straffeloosheid voor internationale misdrijven, niet het minst in het geval van verkrachting als oorlogswapen.
5. De EU blijft zich inspannen voor de bevordering, bescherming en naleving van alle mensenrechten en voor de volledige en doeltreffende uitvoering van het actieprogramma van Peking en het actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling (ICPD) en van de resultaten van de toetsingsconferenties ervan, en zet zich in voor de bescherming van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in dit verband. Derhalve bevestigt de EU haar toewijding aan het bevorderen, beschermen en garanderen van de uitoefening van het recht van elk individu om volledige zeggenschap te hebben, en in vrijheid en verantwoordelijkheid te beslissen over zaken die zijn seksualiteit en seksuele en reproductieve gezondheid aangaan, zonder discriminatie, dwang of geweld. De EU benadrukt tevens de noodzaak van universele toegang tot hoogwaardige, betaalbare en volledige informatie over seksuele en reproductieve gezondheid, educatie – met inbegrip van uitgebreide seksuele voorlichting – en gezondheidszorg.

6. De Raad spreekt zijn bezorgdheid uit over het wereldwijde verzet tegen de volledige en gelijke uitoefening van de mensenrechten door vrouwen en meisjes en over de afnemende veiligheid en zekerheid voor vrouwen en meisjes. De Raad veroordeelt de toenemende represailles, geweldpleging, bedreigingen en aanvallen tegen vrouwen en meisjes, zowel offline als online, met name tegen vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, vrouwelijke journalisten, vrouwelijke vredesactivisten, door vrouwen geleide organisaties, politiek actieve vrouwen, vrouwelijke vakbondsleden, vrouwen die ontheemd worden en tot migratie gedwongen worden, en alle andere vrouwen en meisjes in conflict- en crisissituaties, niet het minst in Afghanistan, Colombia, Ethiopië, Myanmar, Sudan, Syrië en Jemen. Hij moedigt de hoge vertegenwoordiger, de EDEO-ambassadeur voor gender en diversiteit en de lidstaten aan intensiever samen te werken met andere internationale, regionale en lokale organisaties en met het maatschappelijk middenveld, waaronder vrouwenrechtenorganisaties, vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en vredesactivisten om deze trends aan te pakken.
7. De Raad herhaalt zijn oproep tot het versterken van volledige, gelijke en volwaardige participatie en leiderschap van vrouwen en meisjes bij conflictpreventie en -oplossing in de gehele conflictcyclus, onder meer bij formele en informele bemiddeling, crisisbeheer, vredesopbouw en vredeshandhaving, vredesonderhandelingen, demobilisatie, ontwapening en re-integratie, de hervorming van de veiligheidssector en andere herstel- en wederopbouwprocessen. De Raad herinnert aan zijn toezegging om de gelijke, volledige, effectieve en volwaardige participatie van vrouwen en jongeren, in al hun diversiteit, in alle domeinen en op alle niveaus van het openbare en politieke leven te ondersteunen, overeenkomstig het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024. Een aanzienlijke toename van leiderschap en participatie van vrouwen in alle aspecten van vrede en veiligheid is niet alleen noodzakelijk voor de mensenrechten en gendergelijkheid, inclusief bestuur en sociale cohesie, maar ook voor een duurzame oplossing van conflicten en crises.

8. Maatschappelijke organisaties, door vrouwen geleide organisaties, vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en vrouwelijke vredesactivisten spelen een cruciale rol bij het tot stand brengen van verandering en het uitvoeren van de toezeggingen van de VVV-agenda. Zij worden vaak geconfronteerd met specifieke veiligheidsbedreigingen, intimidatie en pesterijen, en verdienen onze erkenning, steun en bescherming. De Raad onderstreept het belang van hechte samenwerking met maatschappelijke organisaties bij het tot stand brengen van gendergelijkheid, het uitvoeren van de VVV-toezeggingen en het verwezenlijken van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). Hij heeft waardering voor de cruciale rol die het maatschappelijk middenveld, lokale vrouwenorganisaties, vredesactivisten en mensenrechtenverdedigers spelen via actieve betrokkenheid, overleg en participatie, ook in een humanitaire en crisiscontext. In dit verband verzoekt de Raad de Commissie, de hoge vertegenwoordiger, de lidstaten, de speciale vertegenwoordigers van de EU, de speciale gezanten van de EU en andere EU-vertegenwoordigers hun samenwerking en overleg met maatschappelijke organisaties, waaronder door vrouwen geleide organisaties, verder te versterken om te zorgen voor gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes. De Raad moedigt de lidstaten aan door vrouwen geleide en op vrouwen gerichte maatschappelijke organisaties te betrekken bij de beleids- en projectopzet, uitvoering, monitoring en evaluatie van de VVV-agenda.
9. De gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne voor alle vrouwen en meisjes zijn zeer zorgwekkend, en het feit dat er steeds meer bewijs is van seksueel en gendergeweld, onder meer als oorlogstactiek van de Russische strijdkrachten en door hen gecontroleerde paramilitaire entiteiten, is oneindig alarmerend. In deze context heeft de onafhankelijke internationale onderzoekscommissie voor Oekraïne geoordeeld dat in Oekraïne oorlogsmisdaden zijn gepleegd. De Raad onderstreept dat er volledige verantwoordingsplicht moet komen voor seksuele en gendergerelateerde misdrijven. Het is van cruciaal belang om bij alle inspanningen om te reageren op de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, met name bij de humanitaire respons, de crisisrespons en de inspanningen op langere termijn voor vrede, veiligheid en wederopbouw, een genderresponsieve, op de overlevenden toegespitste en traumagerichte aanpak te waarborgen. De Raad is ingenomen met en ondersteunt de inspanningen van Oekraïne om zijn tweede nationale actieplan inzake VVV 2021-2025 uit te voeren.

10. Het aanhoudende gewelddadige optreden tegen demonstranten, onder wie vrouwen en kinderen, in Iran toont de urgentie van de VVV-agenda nog maar eens en vraagt om onze steun. De rechten van vrouwen en meisjes in Iran moeten worden gerespecteerd en gewaarborgd, en hun volledige, gelijke en betekenisvolle deelname aan het openbare leven, met inbegrip van de besluitvorming, moet worden gewaarborgd. De Raad verwacht van de Iraanse autoriteiten dat zij zich houden aan de beginselen van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR), waarbij Iran partij is, met name door het recht op non-discriminatie en het gelijke recht van mannen en vrouwen op de uitoefening van de door het IVBPR gewaarborgde burger- en politieke rechten te eerbiedigen. Voorts roept de Raad de Iraanse autoriteiten op alle niet-gewelddadige demonstranten vrij te laten, alle gedetineerden een eerlijke rechtsgang te bieden en duidelijkheid te verschaffen over het aantal doden en arrestaties.

11. De verslechterende situatie voor vrouwen en meisjes in Afghanistan blijft zeer zorgwekkend. De Raad veroordeelt de systematische terugdraaiing door de Taliban van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden van vrouwen en meisjes. De Raad roept op tot gerichte en substantiële inspanningen van de hoge vertegenwoordiger, de Commissie en de lidstaten om hier iets aan te doen en ervoor te zorgen dat Afghaanse vrouwen kunnen deelnemen aan beleidsdialogen over Afghanistan. De Raad erkent het belang van initiatieven ter bevordering van de VVV-agenda, zoals de oprichting van het door de EU gefaciliteerde forum van Afghaanse vrouwelijke leiders in dit verband.

12. De VVV-agenda staat centraal in de huidige mondiale uitdagingen op het gebied van vrede en veiligheid. In dit verband benadrukt de Raad dat gewapende conflicten en nieuwe, opkomende en steeds complexere veiligheidsuitdagingen, zoals klimaatverandering, voedselonzekerheid, schaarste van water en andere natuurlijke hulpbronnen, pandemieën, waaronder de gevolgen van COVID-19, energie-uitdagingen, terrorisme, georganiseerde misdaad, gedwongen migratie en ontheemding, mensenhandel, risico's in verband met opkomende en disruptieve technologieën en hybride dreigingen, waaronder cyberaanvallen en desinformatie, vrouwen en meisjes onevenredig zwaar treffen en hebben geleid tot een algehele verslechtering van de positie van vrouwen, met schadelijke gevolgen voor de volledige uitoefening van de mensenrechten door vrouwen en meisjes wereldwijd. De EU en haar lidstaten verbinden zich ertoe meer inzicht te krijgen in en vervolg te geven aan de genderdimensies van de veiligheidsrisico's om verergering van kwetsbaarheden te voorkomen, maar ook om nieuwe aanknopingspunten te vinden om gendergelijkheid te bevorderen, de weerbaarheid te verbeteren en de vrede te handhaven. Het is van cruciaal belang ervoor te zorgen dat elke respons gebaseerd is op:

- een genderanalyse van de oorzaken, gevolgen en beleidsimplicaties, met gebruikmaking van genderstatistieken op basis van naar geslacht, leeftijd en handicap uitgesplitste gegevens, om te zorgen voor een doeltreffendere, inclusievere en duurzamere respons;
- de volledige, gelijke en betekenisvolle deelname van vrouwen aan alle fasen van de conflictcyclus;
- het voorkomen van en de bescherming tegen gendergerelateerd geweld;
- algemeen inclusief en genderresponsief leiderschap in de politieke en veiligheidsgerelateerde besluitvorming als geheel.

13. De Raad onderstreept dat gevolg moet worden gegeven aan de toezeggingen die zijn gedaan in verband met de integratie van vrouwen, vrede en veiligheid in het strategisch kompas en het concept voor EU-vredesbemiddeling en EU-richtsnoeren voor vredesbemiddeling uit 2020, alsook aan de inspanningen die zijn gedaan om bij de ontwikkeling van het EU-stabilisatieconcept en het pact inzake het civiele GVDB 2.0 een genderperspectief en VVV-toezeggingen na te streven en deze ook te waarborgen. De Raad onderstreept zijn toezegging om het aantal vrouwen in alle functies, ook in leidinggevende functies, te verhogen. Voorts erkent de Raad dat vrouwen, vrede en veiligheid volledig in beide pijlers van de Europese Vredesfaciliteit moeten worden geïntegreerd. Het externe optreden van de EU moet actief bijdragen aan de verwezenlijking van de mensenrechten van vrouwen en meisjes, waaronder de preventie van conflictgerelateerd seksueel en gendergerelateerd geweld.
14. De Raad herinnert eraan dat gendermainstreaming, deskundigheid en de uitvoering van de VVV-agenda in GVDB-missies en -operaties moeten worden gewaarborgd, dat het situationeel bewustzijn moet worden vergroot en dat preventieve en beschermende maatregelen moeten worden verbeterd. Dit geldt ook voor de algemene planning, uitvoering, follow-up, monitoring en evaluatie van de missies en operaties. Dit is in overeenstemming met de strategie en het actieplan voor de verbetering van de deelname van vrouwen aan civiele GVDB-missies in de periode 2021-2024. De Raad verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten ervoor te zorgen dat GVDB-missies en -operaties oog blijven houden voor de bevordering van gendergelijkheid, met bijzondere aandacht voor de volledige, gelijke en betekenisvolle deelname van vrouwen in alle civiele en militaire GVDB-functies, ook in leidinggevende functies. Genderresponsief leiderschap moet worden bevorderd door de genderexpertise binnen de GVDB-managementstructuur van de EDEO, waaronder de militaire structuren van de Unie, te versterken. De Raad roept de EU en haar lidstaten op het netwerk van mensenrechten- en genderadviseurs in GVDB-missies en -operaties te versterken, overeenkomstig de toezegging in het strategisch kompas van de EU voor 2023. De Raad pleit voor de handhaving van een op preventie gebaseerd nultolerantiebeleid voor alle vormen van seksuele uitbuiting, misbruik en intimidatie gepleegd door EU-personeel, door personeel dat is ingezet bij GVDB-missies en -operaties en door commandanten/managers, contractanten en partners. De Raad moedigt de EU en haar lidstaten aan deze kwesties verder aan te pakken in het volgende pact inzake het civiele GVDB.

15. De Raad neemt er tevens nota van dat de uitvoering van de volledige VVV-agenda een belangrijke prioriteit blijft voor het strategisch partnerschap tussen de EU en de VN inzake vredesoperaties en crisisbeheersing, zoals bekrachtigd in zijn conclusies van 24 januari 2022, alsook voor partnerschappen met andere internationale en regionale organisaties zoals de OVSE, de NAVO en de Afrikaanse Unie. Hij roept op tot meer inspanningen om de gezamenlijke toezeggingen van de EU en de VN inzake vrouwen, vrede en veiligheid sneller waar te maken, met bijzondere aandacht voor de bescherming van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en vredesactivisten tegen represailles, bedreigingen en geweld. De Raad moedigt de EU en haar lidstaten aan systematisch een genderresponsieve aanpak te volgen en te zorgen voor de integratie van een genderperspectief en -analyse en de deelname van vrouwen in alle externe acties van de EU, met inbegrip van alle GBVB/GVDB-acties, civiele en militaire acties, alsook in politieke dialogen, mensenrechtendialogen en internationale partnerschappen.
16. De Raad spreekt zijn waardering uit voor het mandaat en de werkzaamheden van de EDEO-ambassadeur voor Gender en Diversiteit om de VVV-toezeggingen verder te integreren in het optreden van de EU. Daartoe benadrukt de Raad dat de EU en haar lidstaten gender-responsieve benaderingen moeten volgen bij alle inspanningen die gericht zijn op het voorkomen en oplossen van conflicten, vredesonderhandelingen, veiligheid, vredesopbouw, vredeshandhaving, humanitaire respons en noodhulp en herstel en wederopbouw van door conflicten getroffen landen, met inbegrip van het proces van overgangsjustitie, en dat moet worden gezorgd voor volledige, gelijke en betekenisvolle deelname van vrouwen aan deze processen. De Raad verzoekt het Politiek en Veiligheidscomité (PVC) na te gaan hoe vrouwen, vrede en veiligheid systematisch kunnen worden geïntegreerd en gemainstreamd in alle politieke en veiligheidsdialogen.

17. De Raad onderstreept het belang van de EDEO, inclusief de Militaire Staf van de EU, de diensten van de Commissie en de lidstaten die goede praktijken ontwikkelen en uitwisselen met betrekking tot genderresponsieve indicatoren voor verantwoording, naar geslacht en leeftijd uitgesplitste gegevens en genderanalyse bij alle met vrede en veiligheid samenhangende programma's, financiering en GVDB-acties, zodat de vooruitgang kan worden gevolgd en gemonitord, de mensenrechten van vrouwen kunnen worden beschermd en er vooruitgang kan worden geboekt met de VVV-agenda. De Raad herinnert in dit verband aan de rol van de EU-taskforce inzake vrouwen, vrede en veiligheid als belangrijk forum voor uitwisseling en partnerschap tussen de EU-instellingen, de lidstaten en het maatschappelijk middenveld, en verzoekt de EU en haar lidstaten in voorkomend geval gebruik te maken van synergieën tussen internationale kaders voor monitoring en impactmeting.
 18. De Raad blijft zich volledig inzetten voor de uitvoering van de volledige VVV-agenda en blijft betrokken bij dit onderwerp.
-